

Inhoud

Voorwoord – 9

Ten geleide – 11

Jan Swinkels

DEEL 1 DEFINITIE EN HISTORIE

Hoofdstuk 1

Somatisatie, een veelzijdig fenomeen: epidemiologie, verschijningsvormen en classificatie – 15

Henriëtte van der Horst

Hoofdstuk 2

Ontstaansgeschiedenis en huidige begripsvorming van het begrip somatisatie – 31

Christina van der Feltz-Cornelis

Hoofdstuk 3

Interculturele aspecten van somatisatie – 49

Ria Borra

Hoofdstuk 4

Pathofysiologische mechanismen van functionele somatische syndromen – 65

Boudewijn van Houdenhove en Henriëtte van der Horst

Hoofdstuk 5

Effectieve behandelwijzen – 81

Christina van der Feltz-Cornelis

DEEL 2 DE EERSTE LIJN

Hoofdstuk 6

Diagnostiek in de huisartsenpraktijk – 103

Henriëtte van der Horst

Hoofdstuk 7

Reattributie in de huisartsenpraktijk – 117

Nettie Blankenstein

Hoofdstuk 8

Somatisatie en arbeid – 135

Eric van der Beek en Rob Hoedeman

Hoofdstuk 9

Het chronischevermoeidheidssyndroom – 149

Gijs Bleijenberg, Judith Prins, Ellen Bazelmans en Hans Knoop

DEEL 3 TUSSEN EERSTE EN TWEEDE LIJN

Hoofdstuk 10

Patiënten tussen de eerste en tweede lijn – 169

Henriëtte van der Horst en Christina van der Feltz-Cornelis

Hoofdstuk 11

Psychiatrische consulten in de huisartsenpraktijk – 185

Christina van der Feltz-Cornelis

DEEL 4 DE POLIKLINIEK

Hoofdstuk 12

Onverklaarde onderbuikpijn bij vrouwen – 205

Philomeen Weijnenborg en Moniek ter Kuile

Hoofdstuk 13

Lijmen en het been: lichamelijk onverklaarde klachten door een nagebootste stoornis – 227

Christina van der Feltz-Cornelis

DEEL 5 DE GESPECIALISEERDE ZIEKENHUISAFDELING

Hoofdstuk 14

MedPsych Unit: een geïntegreerde somatische en psychiatrische unit – 239

Adriaan Honig en Robert-Jan Brummer

Hoofdstuk 15

Somatisatie bij ouderen – 251

Joris Slaets en Lutgarde Vanvuchelen

DEEL 6 DE GGZ

Hoofdstuk 16

Principes van cognitieve gedragstherapie in de ggz – 269

Yanda van Rood en Sako Visser

Hoofdstuk 17

Groepstherapie – 291

Gerty Casteelen en Ingrid van den Hout

Hoofdstuk 18

Behandeling van de conversiestoornis: een strategisch model – 305

Franny Moene, Matthijs Rümke en Els Jongerius

Bijlage DSM-IV-TR-criteria – 321

Personalia – 325

Register – 327

Voorwoord

Sinds de eerste druk in 2003 uitkwam heeft dit handboek een aantal ongewijzigde drukken beleefd. Het handboek wordt inmiddels gebruikt in diverse opleidingen en blijkt voor vele artsen en therapeuten een nuttig en praktisch boek te zijn. In deze tweede, geheel herziene druk hebben we enkele hoofdstukken laten vervallen en enkele nieuwe opgenomen. Zo is er een hoofdstuk opgenomen over recente ontwikkelingen op het gebied van de pathofysiologie van somatoforme klachten (hoofdstuk 4), evenals een overzicht van effectieve behandelingen (hoofdstuk 5). In hoofdstuk 2 is een kritische beschouwing over het concept somatoforme stoornis in de DSM-IV-TR opgenomen. Daarnaast hebben we een hoofdstuk opgenomen over interculturele aspecten van somatisatie (hoofdstuk 3). Deze hoofdstukken zijn te vinden in het eerste deel van het boek. Het tweede deel van het handboek is in de nieuwe druk ruimer opgevat. Het heet nu niet meer 'De huisartsenpraktijk' maar 'De eerste lijn'. De aanpak van somatisatie in de bedrijfsgeneeskundige setting komt in deel 2 ook aan bod, in het hoofdstuk Somatisatie en arbeid (hoofdstuk 8).

De overige hoofdstukken zijn alle kritisch herzien en waar nodig bijgewerkt met nieuwe onderzoeksgegevens. Daarmee biedt dit handboek een overzicht van de behandelpraktijk bij somatisatie en van de wetenschappelijke onderbouwing van die praktijk. Uit onderzoeksgegevens die in de laatste vijf jaar beschikbaar zijn gekomen, blijkt dat somatisatie vaak wel degelijk behandelbaar is. Het feit dat er inmiddels ook een multidisciplinaire richtlijn Somatoforme klachten en stoornissen in de maak is (door het Kwaliteitsinstituut voor de Gezondheidszorg CBO en het Trimbos-instituut), illustreert eens te meer de relevantie van het onderwerp somatisatie voor de praktijk van alledag. Wij wensen de lezer veel leesplezier en hopen dat dit handboek hem of haar tot steun zal zijn bij de behandeling van zijn of haar patiënten.

Christina van der Feltz-Cornelis
Henriëtte van der Horst
Redacteurs